

EUROPA

‘Het is jammer, maar met de brexit hebben de Britten zichzelf uitgekleeft’

Mathijs Schiffers
Brussel

Met *Inside the Deal* van de Belg Stefaan De Rynck verschijnt het zoveelste boek over de brexit. Maar wat dit verslag interessant maakt, is dat de schrijver namens de Europese Unie was betrokken bij de onderhandelingen, die zo complex waren vanwege de Britse wispelturigheid en de unieke grenssituatie in Noord-Ierland.

Stefaan De Rynck had in de brexitonderhandelingen de lastige taak namens de EU het woelige Britse debat te analyseren en de EU voor te bereiden op alle eventualiteiten. Ook moest hij proberen de Brusselse positie uit te leggen aan de Britse media. Een vak op zich, gelet op de vooringenomenheid aldaar.

‘Ik hield publieke evenementen in Londen’, zegt De Rynck tijdens een interview met het FD, ‘en als ik daar iets zei over wat onze hoofdonderhandelaar Michel Barnier tijdens persmomenten in Brussel al heel vaak had gezegd, dachten ze dat het iets nieuws was. Het kwam meteen op de voorpagina’s.’

V De ondertitel van uw boek luidt: *How the EU got Brexit done*. Is dat niet wat voorbarig, gelet op de problemen met de grensafspraken voor Noord-Ierland die tot op de dag van vandaag voortduren?
‘Die ondertitel is een speelse verwijzing naar de slogan ‘Get Brexit done’ van Boris Johnson. Maar hij is ook gekozen omdat ik vond dat er in het brexitkamp een sterke stroming was die dacht dat de EU het Britse vertrek wilde stoppen via een tweede referendum, of dat we met een strafexpeditie bezig waren. Maar wij wilden de brexit juist ordentelijk organiseren.’

V Maar is de brexit wel afgerond zolang de Britten de grensafspraken niet nakomen?
‘Ik spreek als auteur van het boek en ben niet betrokken bij wat er nu gebeurt. Maar er lijkt toch een nieuwe, wat positievere wind te waaien in de gesprekken die hierover lopen.’

V Hebben de Britten te kwader trouw gehandeld? Zo van: we sluiten eerst een deal over Noord-Ierland zodat we over handel kunnen gaan praten, en dan gaan we later wel weer morrelen aan die eerdere afspraken.
‘Het is voor mij heel moeilijk in de hoofden van de Britten te kijken. Maar als je de Britse minister voor Noord-Ierland Brandon Lewis in september 2020 hoort zeggen dat zijn regering met een wet komt die strijdig is met internationaal recht (doordat het eerdere afspraken unilateraal overboord zet, red.), dan ben je niet echt te goeder trouw natuurlijk.’

V De EU is veel te dogmatisch, klaagden de Britten. Hebben ze een punt?
‘We hebben met twee verschillende Britse premiers, eerst met Theresa May en later met Boris Johnson, twee verschillende

‘We wilden de voordelen van het lidmaatschap leggen naast de keus een niet-lid te worden’

De Britse oud-premier Boris Johnson zag het voltooiën van het vertrek uit de EU als zijn belangrijkste taak.
FOTO: BEN STANSALL/GETTY IMAGES

deals gesloten over Noord-Ierland. Daar zijn we dus tamelijk flexibel in geweest. Ons uitgangspunt was bovendien dat de vier vrijheden van de interne markt — vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen — niet deelbaar zijn. Maar voor Noord-Ierland hebben we toch een concessie gedaan. Die regio is alleen onderdeel gebleven van de interne markt voor goederen en heeft een open grens met lidstaat Ierland. Daarbij hebben we de controles op goederenstromen uit andere delen van het Verenigd Koninkrijk naar Noord-Ierland uitbesteed aan de Britten zelf. De EU heeft daar een risico genomen.’

V In 2024 moeten de Noord-Ierse parlementsleden in een stemming aangeven of ze de grensafspraken willen behouden.
‘Dat moet inderdaad. En idealiter zou die stemming plaatsvinden na vier jaar van juiste implementatie van de afspraken, eventueel met wat correcties. Maar dat is nu jammer genoeg dus niet het geval. We moeten zien wat er uit de huidige gesprekken komt.’

V En dan zegt de Ierse premier Leo Varadkar onlangs doodleuk dat de brexitafspraken voor Noord-Ierland ‘misschien wat te streng’ zijn. Dit terwijl Brussel de belangen van lidstaat Ierland tijdens de onderhandelingen juist zo belangrijk heeft gemaakt.
‘Ik ben er niet meer bij betrokken, dus ik kan daar niets over zeggen.’

V In uw boek verwijst u meermalen naar de belangrijke rol van de Nederlandse premier Mark Rutte. Was hij zo prominent aanwezig?
‘Hij was een sleutelfiguur, net als de Nederlandse diplomatie in het algemeen. Nederland heeft hier veel in geïnvesteerd. Rutte heeft meteen op tafel gelegd dat het gelijke speelveld bewaakt moet worden, net als de integriteit van de interne markt. De Britten hebben gedacht dat ze de eenheid van de 27 lidstaten konden breken.

Cv Stefaan De Rynck

- De Belg Stefaan De Rynck studeerde politieke wetenschappen aan de KU Leuven en behaalde een ‘PhD’ aan het Europees Universitair Instituut in Florence.
- Sinds 1995 had hij verschillende functies binnen de Europese Commissie. Zo was hij woordvoerder en hoofd van de afdeling over vrij verkeer van kapitaal.
- Van november 2016 tot april 2021 was hij onderdeel van de Brexit Taskforce van de commissie: een werkgroep van zestig commissie-ambtenaren die bij de onderhandelingen over het Britse vertrek waren betrokken.
- Sinds april 2021 is De Rynck hoofd van de vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België.

Misschien dachten ze dat ze daarbij ook op de Nederlandse regering konden leunen. Maar daar hebben ze zich toch echt misrekend.’

V Bij eurosceptici zal het idee blijven bestaan dat de EU de Britten heeft uitgekleeft tijdens de onderhandelingen, wat hen sterkt in hun gedachte dat Brussel niet deugt.
‘Premier Johnson deed toch echt de dui- men omhoog na de deal. Dat hebben we toch maar mooi gedaan in negen maanden, zei hij, ook al werd dat niet voor mogelijk gehouden. De brexit is jezelf een beetje uitkleden. Het is jammer voor de Britten dat ze kozen voor een project dat economisch slecht was. Dat is niet iets waar we verheugd over moeten zijn. Maar met de onderhandelingen wilden we wel het verschil tonen tussen de voordelen van het lidmaatschap en de keuze een niet-lid te worden.’

V U moest de Britse media tijdens de onderhandelingen bijpraten over de Brusselse positie. Kwam uw boodschap wel over?
‘Het is niet een puur Brits fenomeen dat nationale media door de lens van de nationale politiek naar de EU kijken. Maar daar is het bij een aantal media wel heel sterk. Ik was zeer gefrustreerd door een Britse hoofdredacteur die tegen mij zei: ik snap de EU niet goed genoeg om mijn regering rekenschap te laten afleggen.’

V Is dat niet het probleem van de EU: te complex? Het is heel makkelijk daar een narratief tegenover te zetten dat wel iedereen begrijpt.
‘We kunnen de EU niet simpel maken. We zijn een club van landen, hebben regels, procedures, manieren om conflicten tussen lidstaten te beheersen. Dat ga je niet veranderen. Maar je kunt wel meer uitleggen. Mijn boek is een poging te demystificeren wat we doen. En te laten zien dat wij echte mensen zijn, met kinderen, die feestjes missen doordat we lang moeten doorwerken.’